

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2018–2019

Innerstaden 6:3 & 6:7 – Södra Förstadsgatan, fornlämning 20

VA-LEDNINGAR

Malmö stad, Malmö kommun
Skåne län



Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2018–2019

Innerstaden 6:3 & 6:7 – Södra Förstadsgatan, fornlämning 20

VA-LEDNINGAR

Malmö stad, Malmö kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2018–2019

Innerstaden 6:3 & 6:7 – Södra Förstadsgatan, fornlämning 20

VA-ledningar

Malmö stad, Malmö kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2019:8

Författare: Per Sarnäs

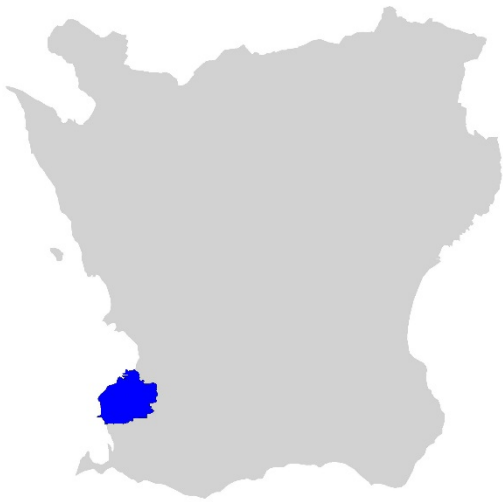
Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: En del av en trävattenledning lyfts upp

© Skånearkeologi 2019

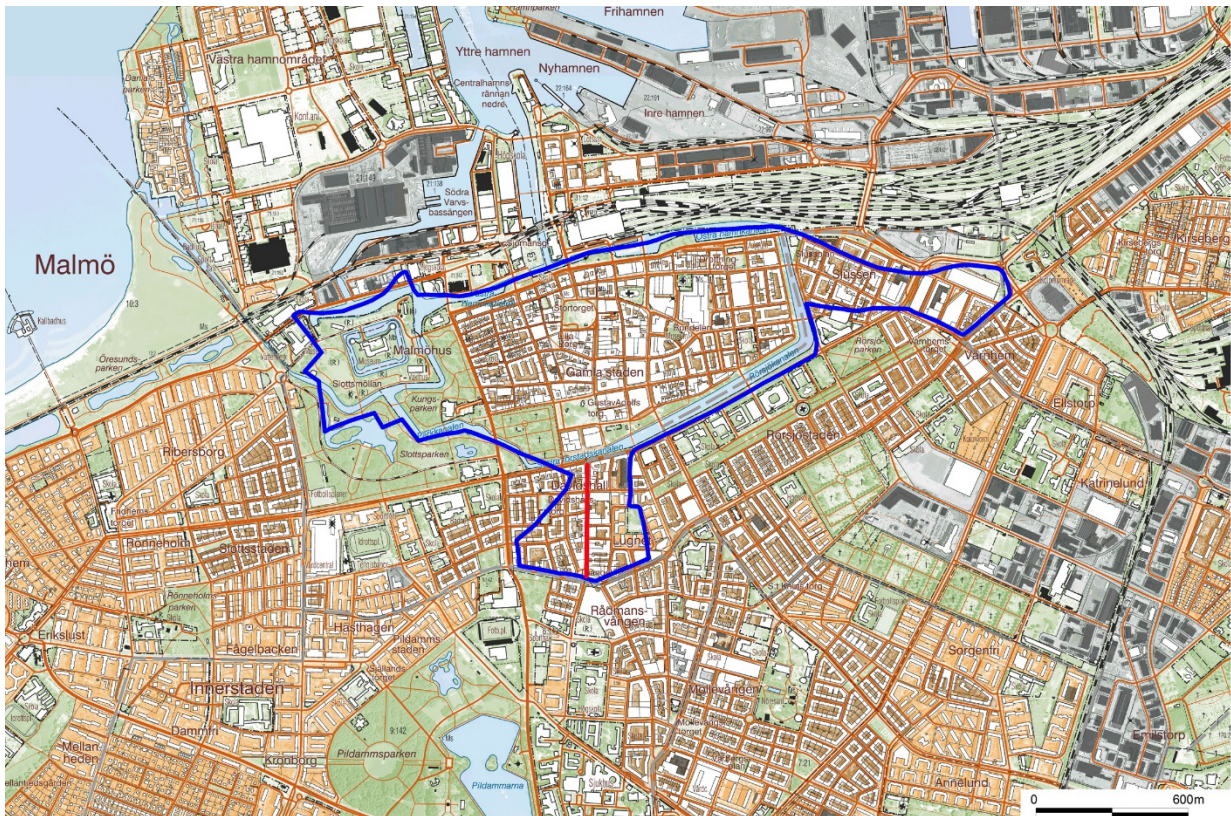
Innehåll

Undersökningens bakgrund och resultat	5
Referenser	6
Tekniska och administrativa uppgifter	6



Figur 1. Karta över Skåne med Malmö kommun markerat med blå färg.

Figur 2. Del av fastighetskartan över Malmö med Södra Förstadsgatan markerad rött. Fornlämningsgränsen för Malmö medeltida och historiska utbredning (20:1) är markerade med blå linje © Lantmäteriet



Undersökningens bakgrund och resultat

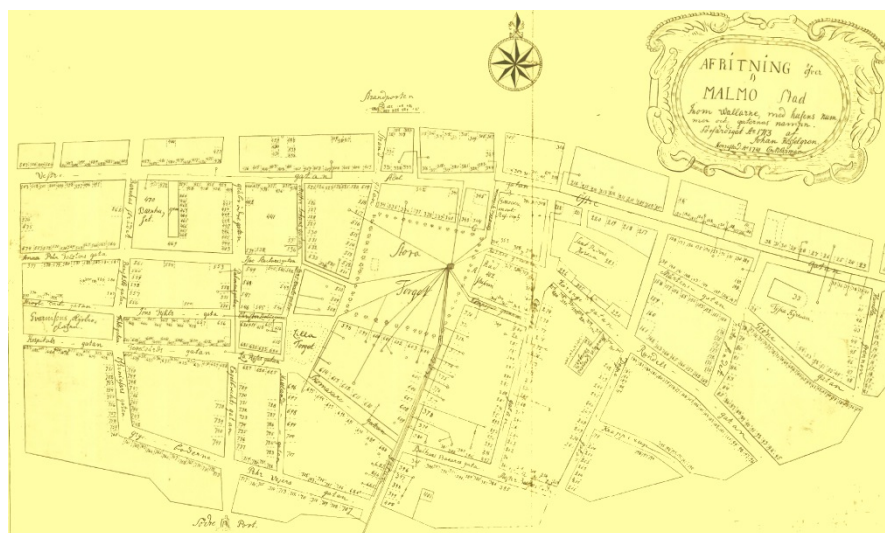
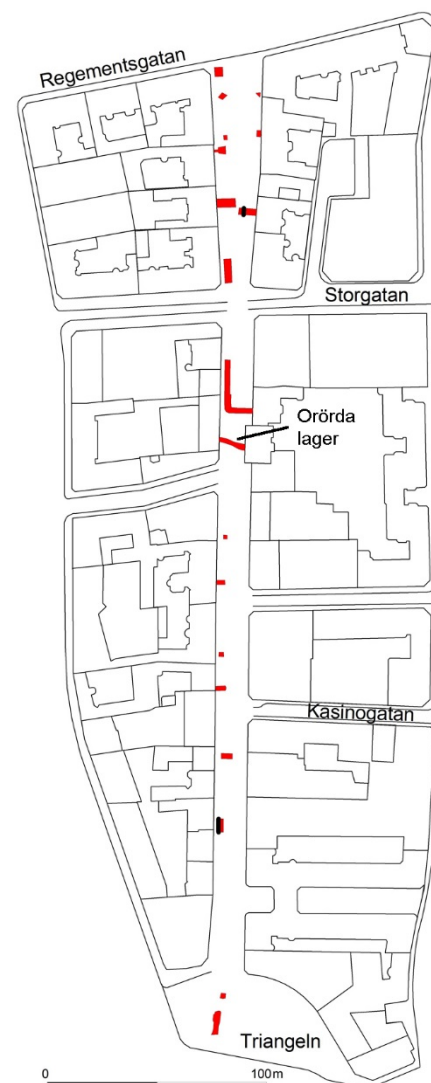
Med anledning av att VA Syd planerade renoverade VA-ledningar längs Södra Förstadsgatan som ligger inom Malmö historiska stadsområde (Malmö 20:1), beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning.

Större delen av ledningsrenoveringen gjordes som relining men ett antal schakt upptogs även med grävmaskin.

Av de schakt som upptogs med grävmaskin besiktigades och inmättes 19 schakt med en sammanlagd yta av 354 m² (figur 3). Schaktdjupet varierade något men översteg inte 2 m. Schakten är inmätta med tumstock utifrån befintliga hus, utom schakten vid Triangeln som inmättes med en RTK-GNSS.

Nästan alla schakt berörde orörda och sentida massor. Dock framkom äldre vattenledningar av trä på två ställen. I några schakt kunde till synes orörda lager ses inom mycket begränsade områden. I ett av de schakt som korsade Södra Förstadsgatan framkom en sektion med orörda lager med olika sandlager som kan ha varit rester efter en äldre vägbeläggning. Motsvarande lagerbild kunde dock inte ses i annat tvärsående schakt, 15 m längre norrut. Lagren fotodokumenterades.

Vattenledningar av trä har framkommit vid ett flertal undersökningar i Malmö och i Södra Förstadsgatan. I södra Förstadsgatan har det legat två ledningar bredvid varandra. Den ena något djupare (Kling 1886, 1993; Rajala 1983). Ledningarna löper från en fördämning som låg vid nuvarande Pildammarna via Södra Förstadsgatan till Stortorget där de mynnade i en allmän brunn. Från denna brunn löpte sedan ledningar ut till vissa fastigheter i Malmö stad (figur 4). Någon gång mellan 1581 och 1587 har de första trävattenledningarna från Pildammarna anlagts. Furustockarna var 4–6 m långa och inköptes från Göinge. (Ohlsson & Winnfors 2007). Trävattenledningarna ersattes med gjutjärn under 1860-talet (Gudmundson 1953). På en karta från 1713 av Johan Hesselgren kan man se de dåtida ledningssträckningarna.



Figur 4. Karta av Johan Hesselgren som visar trävattenledningarna i Malmö år 1713.

Figur 3. Schaktplan med de dokumenterade schakten markerade med röd färg. Trävattenledningarna är markerade med svart färg.

Referenser

Litteratur

Gudmundson, S. 1953. Malmö vattenförsörjning. I Vattenhygien nr 2.

Ohlsson, J & Winnfors, E. 2007. Malmö – den törstande staden. Red. Winnfors, E.

Opublicerat material

Kling, J. 1986. Kv Björnen 4. Antikvarisk kontroll. Arkivrapport Malmö museer.

Kling, J. 1993. Antikvarisk kontroll 1990 Södra Förstadsgatan. Arkivrapport Malmö museer

Rajala, E. 1983. Arkeologisk undersökning Södra Förstadsgatan vid kv. Björnen. Arkivrapport Malmö museer.

Kartmaterial

Afritning öfver Malmö stad inom Wallarne. Johan Hesselgren 1713. Malmö stads hemsida, historiska kartor.

Fastighetskartan

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-1502-2018
Skånearkeologis diarienummer 201811
ArkivnummerG 104:10

LänSkåne
KommunMalmö
StadMalmö
FastighetInnerstaden 6:3, 6:7
RAÄ-nummerMalmö 20:1

Ekonomiska kartans blad 2C:23
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat6163236
E koordinat 274048
M ö.h.4

Fältarbetstid 2018-10-02–2019-02-15
Antal arbetsdagar 7
Antal arkeologtimmar21

Undersökt yta354 m²

ProjektansvarigPer Sarnäs
Uppdragsgivare VA-Syd

Arkivmaterial i form av digitala foton, shp-filer och rapportoriginal förvaras på Malmö museer.